

მწყემსი

1888-1888

— «მწყემსი» გამოდის თვეში ორჯერ, ყოველი თვის ასუთიქტს და ოც-და-ათ რიცხვებში. —

გ ა ზ ე თ ი ს ო ა ს ი :

«მწყემსი»

«მწყემსი» რუსული გამოცემით

12 თვით 5 მან.	12 თვით 6 მან.
6 — 3 —	6 — 4 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ Кавказѣ, Въ редакціи „Мѣмесѣи“ (Пастырѣ).*

ყველა სტატუები და კორექსონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავთ, უთუოდ ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელმოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატუები შეიძლება ხან-დის-ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატუა, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს.

სტატუები მიიღებიან რუსულ ენაზე დაწერილინიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

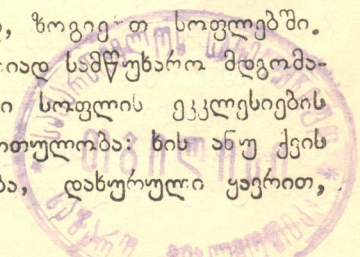
ახალი ზომები საქართველოს სამღვდლოების ნაყოფიერი მსახურებისა და მოძამეებისათვის მის მწყემსებრივ ასპარეზზედ.

ჩვენი ტაძრების შესაფერად მორთვა და მოწყობა შეადგენს უსაჭიროეს და საყურადღებო საგანს, რომლის შესახებ ჩვენ მრავალ გზის გამოგვითქვამს ჩვენი აზრი ჩვენს გამოცემაში. 1885 წელს ჩვენი ჩამოდენიმი მოწინავე წერილები უძღვევით ამ საგანს. აი, სხვათა შორის, რას ესწერდით ჩვენ მაშინ ამ საგნის შესახებ: «იყო დრო, როდესაც ჩვენი საქართველოს ეკლესიები თავისი შინაგანი და გარეგანი მორთულობით მნახველს აკვირებდნენ და მათში (ეკლესიებში) შემსვლელნი კ'ძალულებად მოჰყავდა ამ მორთულობას და მოწყობილობას. მაშინ ეს ეკლესიები გარეთ და შიგნით მშვენიერად და მდიდრულად იყვნენ მორთულნი. ღღესაც კი, მეცხრამეტე საუკუნეში, როდესაც განათლებამ კარვად წინ წაიწია, მრავალნი გოცებით უცქერიან ზოგიერთი ჩვენი ეკლესიების ძველ ხელოვნებას და მის მსგავს ვეღარ აკეთებენ. მაგრამ ყოველი კუთხიდან შემოსეულმა მტერმა თითქმის შემუსრა ეს გასაოცარი ხე-

ლოვნებით ნაშენნი ტაძარნი და ცეცხლს მისცა ეკლესიების შინაგანი მორთულობა, ხოლო ყოველივე სიმდიდრე წაიღეს. ამას მოწმობენ დაქცეული ეკლესიების კედლები, რომლებიც ჩვენი საქართველოს სხვა-და-სხვა კუთხეებში ღღესაც მოსჩანან გორაკებიდან. ამ შესანიშნავი ეკლესიებისაგან ჩვენ დაგვიჩა მარტო დაქცეული კედლები.

შემდეგ რუსეთთან შეერთებისა, საქართველოს გარეშე მტრები მოშურდნენ. საქართველომ დაისვენა და ხელახლად შეუდგა თავისი დაქცეული და დამწვარი ეკლესიების განახლებას და გამშვენიერებას. მრავალი ეკლესიები განახლდნენ, ახლები აშენდნენ და მოირთენ, თუმცა ძველი გასაოცარი ხელოვნებით არა, მაგრამ იმ ხელოვნებით მაინც, რომელიც ღღეს არსებობს.

მაგრამ, სამწუხაროდ, ამისთანა მორთულ და შემკობილ ეკლესიებს შეხედება კაცი მარტო ქალაქებში და, ძალიან იშვიათად, ზოგე-თ სოფლებში. დანარჩენი ეკლესიები კი ფრიად სამწუხარო მდგომარეობაში არიან. აი მრავალი სოფლის ეკლესიების შინაგანი და გარეგანი მორთულობა: ხის ანუ ქვის უბრალო და უგვემო შენობა, დახურული ყაფრით,

რომელშიაც წვიმის დროს თავისუფლად ჩადის წყალი. სიგრძე და სიგანე ამ ეკკლესიების შენობათა არ აღემატება ათილამ ოცს და ხუთილამ ათ ადღს. ძარი თავისუფლად შედის ამ ეკკლესიებში: ეკკლესიებს არა აქვს თანჯრები და არც რიგიანი კარები. ტრაპეზს საკაცებოდამ ჰყოფს უბრალოდ აუქუდებული ფიცრები, რომელნიც კანკელს წარმოადგენენ და რომელზედაც სამეუფო კარების იქით-აქეთ ჩამოკიდებულია მაცხოვრის და ღვთისმშობლის ხატები, ფიცარზე დახატულნი. მრავალს ადგილას, თითქმის, მთელს კანკელს ამკობს ეს ორი ან სამი ხატი. ტრაპეზის მორთულობა: ტრაპეზზე გადაფარებულია უბრალო გაჭუჭყიანებული ჩითი; ზედ ასენია შეუმოსელი სახარება და ორი თითბრის უბრალო შანდლები. ბარძიმ-ფეხში დღესაც ბევრგან უბრალო კალისანი არიან. მრთი პატარა ხარა. მღვდლის შესამოსელი ხშირად ძველი, ნახევრობით დახეული და მოკლე. აი, როგორც ზევითა ვსთქვით, მრავალი სოფლის ეკკლესიების მდგომარეობა და მორთულობა ჩვენში.

რამ უნდა მიიზიდოს ამისთანა ეკკლესიებში ხალხი? რამ უნდა აღძრას მლოცველების გულში კრძალულება? რამ უნდა მოიყვანოს იგი ლოცვის დროს გრძობაში? გასაკვირველია ჰქმნარიტად, რომ ჩვენი ხალხი კიდევ დაიარება სალოცავად ამისთანა ეკკლესიებში («მწყემსი» № 14, 1885 წ.).

ამიტომ ადვილი წარმოსადგენია ის სიამოვნება, რომელიც აღძრა ჩვენში მისი მაღალ ყოველად უსამღვდელოესობის საქართველოს ექსარხისის წინადადებამ ჩვენი ტაძრების გამშენიერების შესახებ. ის ზომები, რომელთა ხმარებას უჩვენებს ჩვენს სამღვდელოებს მათი შეუფება, ნამდვილნი არიან. ამ საგნისათვის მთელს რუაეთში და საქართველოში ფულების შეკრება, მოწვევა საქართველოს ხალხისა, რომ მან შეძლებისა და გვარად შესწიროს რამე თავის ტაძრების გასამშენებლად და მოსართავად, გვიქადის დიდ შემოსავალს, რომლის მეოხებით ჩვენს ეკკლესიებს შესაფერად მოვრთავთ. შევლამ იცის, თუ რა ხელ გაშლილია ასეთ შემთხვევებში რუსეთის ხალხი და ამიტომ იმედი გვაქვს, რომ იგი საქართველოს ტაძრების გასამშენებლად არ დაიშურებს შეწირულებას. მაგრამ, სამწუხაროდ, ესევე არ შეიძლება ითქვას თვით საქართველოზე, სადაც ჩვენი ხალხი ჯერ კიდევ არ არის მიჩვეული მსგავსს შეწირულებათა გამოღებას; მაგრამ ამაში იმდენად ხალხი არ არის დამნაშავე, რადგანათაც თვით სამღვდელოების დაუდევრობა, თვითონ

სამღვდელოება რაღაცა გულ-გრილად ეკიდება ამ წმიდა საქმეს. საქართველოს ხალხი ძველიდგანვე მორწმუნე იყო და უყვარდა ტაძრების გამშენება; ამას მოწმობს საქართველოს ისტორია და ის ტაძრები, რომელნიც დღემდის არსებობენ და რომელთაც დიდი სიმდიდრე აქვს. მს სიმდიდრე შეუწირავს ამ ეკკლესიებისათვის თვით საქართველოს ხალხს და მის მეფეებს. მაგრამ ესევე ხალხი ამ კეთილ და წმიდა საქმეში დღეს გვაკვირვებს თავისი გულ-გრილობით. რით აიხსნება ეს? ნუ თუ ჩვენი ხალხის სარწმუნოებრივი ინდეფერენციზმით? სრულებითაც არა. საქმე იმაშია, რომ ეს საქმური ჩვეულება დახმარებას ითხოვდა სამღვდელოებისაგან, და რადგანაც სამღვდელოება თავს არ იწუხებდა, რომ სამწყსოსათვის ჩაეგონებია მისი უბრველესი მოვალეობის აღარულება, ამიტომ სამწყსო-მაც თან-და-თან დაევიწყა ეს კეთილი საქმე, და დღეს სრულებითაც, არა სწუხს, როდესაც ხედავს თავიანთ ეკკლესიებს ზემოდ აღნიშნულ მდგომარეობაში.

დიდი ხნის გამოცდილებამ დაგვარწმუნა ჩვენ, რომ ტაძრების მორთულობა და გამშენება უმთავრესად დამოკიდებულია მღვდლებზე. პარველად საჭიროა, რომ თვით მღვდელი ცდილობდეს თავის ტაძრის მორთულობას და გამშენებას, რომ ამ მხრით თავის ტაძრის მორთულობა ცოტათი მაინც დაამსგავსოს იმ მორთულ ტაძრებს, რომელნიც მას უნახავს. არ შეგვიძლია აქვე არ აღენიშნოთ ისიც, რომ ჩვენში დღეს ბევრია ისეთი მღვდლები, რომელთაც არც კი იციან, თუ რაში მდგომარეობს ტაძრების ჯეროვანი მორთულობა და ამიტომ მათ სრულებით არ აწუხებს ტაძრების სიღარიბე. თუ მღვდელი უქმაყოფალო არის თავის ეკკლესიის ღარიბული მორთულობითა, იგი, რასაკვირველია, ეცდება მორთოს და გამშენოს თავის ტაძარი და ამისათვის ის არ დაზოგავს არც შრომას და არც დროს, ეცდება ჩააგონოს თავის სამწყსოს, რომ მან, შეძლებისა გვარად შესწიროს რამე, რომ ამ შეწირულებით გამშენონ და მორთონ თავისი ეკკლესია. ცხადია, რომ ამ კეთილი საქმისადმი დაბალი ხალხის წაქეზება ადვილია. მაგრამ, საუბედუროდ, ჩვენ თანა-მომძიებში ამ კეთილი საქმის განხორციელების სურვილი არ არსებობს. რამდენი კაცი გადაცვლილა ჩვენში, რომელთაც თავიანთ მონათესავეს დაუტოვეს დიდ ძალი სიმდიდრე; ეს ხალხი მორწმუნენი იყვნენ, მაგრამ ეკკლესიებისათვის კი მათ ერთი კაპიკი არ დაუტოვებათ. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ გამოჩენილიყვნენ ისეთი მღვდლები, რომელთაც გაეხსენე-

ბიათ ამ მდიდარი კაცებისათვის ანდერძის შედგენის დროს, რომ მათ ეკლესიებისათვისაც დაეტოვებინათ რამე, ისინი უსათუოდ შესწირავენ რასმეს ეკლესიების გასამშვენებლად. მაგრამ ჩვენ ნამდვილად ვიცით, რომ ეს არავის არ გაუხსენებია მათთვის. ამისთანა მდიდარი კაცების დამარხვაზე ხშირად ოთხი და ხუთი ათას მანეთამდე ხარჯვენ სრულებით უსარგებლოდ და ეკლესიას კი ერთ გროშს არა სწირვენ.

მართი სიტყვით ამ კეთილი საქმის განხორციელებისათვის აუცილებლად საჭიროა თვით მღვდლების სურვილი და მეცადინეობა; საჭიროა, რომ მღვდლებმა დაუღალავად იზრუნონ და შთააგონონ სამწყსოთა ამ კეთილი საქმისათვის შეწირულების გამოღება.

აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ მღვდლისათვის საკმაო არ არის მარტო ფულების შეკრება მისი ტაძრის გამშვენებისათვის: ის აგრეთვე უნდა იცნობდეს იმ ნიეთებს, რომელნიც იხმარებიან ეკლესიის მოსართავად, და ისიც, თუ როგორ მოიპოვოს მან ეს ნიეთები ზომიერ ფასად.

საეკლესიო ნიეთების შოვნა ჩვენში ძალიან გაძნელებულია, რადგან მთელს საქართველოში არ არსებობს არც საზოგადოება და არც სხვა რაიმე დაწესებულება, რომლის შემწეობით კაცმა შეიძლოს თავის დროზე საეკლესიო ნიეთები ზომიერ ფასად ყიდვა. მინ ჰყიდის ჩვენში ამ ნიეთებს? ურიები, თათრები, ფრანგები, სომხები, და სხვ. მართალია, ამ უკანასკნელს დროს გამოიკა კანონი, რომლის ძალით გარდა ქრისტიანებისა ყველას სასტიკად აქვს აღკრძალული ხატებით და ჯვრებით ვაჭრობა, მაგრამ ურიებს ისე მოხერხებით მიჰყავთ ეს საქმე, რომ ზემო აღნიშნული კანონით მათ კაცი ვერაფერს ვერ დააკლებს.

ჩვენის ფიქრით ხატებით, ჯვრებით და სხვა საეკლესიო ნიეთებით ვაჭრობა აღკრძალული უნდა ჰქონდეს ყველა მედუქნეებს. ხშირად შედიხართ მაღაზიებში და ხედავთ, რომ ქალების «ტურნიურებთან», ფეხსაცმლებთან და სხვა და-სხვა ნიეთებთან ერთად აწყვია ხატები და ჯვრები. ამას გარდა რა საზიზღარი სიტყვები გესმის ხშირად ზოგიერთი უსინდისო ვაჭრებისაგან. ასეთი სანახევები სწორეთ რომ შესაწუხებელი და საწყენია ყოველი ნამდვილი ქრისტიანი კაცისათვის. ძანონით ითხოვება, რომ საეკლესიო წმინდა სანთელი იყიდებოდეს ცალკე და არავის ნება არა აქვს; რომ ეს სანთელი სხვა სავაჭრო ნიეთებთან ერთად იქონიოს. თუმცა საეკლესიო სან-

თლის შესახებ არსებობს ასეთი კანონი, ვაჭრებს კი რატომ უნდა ჰქონდეთ უფლება, რომ ხატები ჯვრები და სხვა საეკლესიო ნიეთები სხვა სავაჭრო ნიეთებთან ერთად ეწყოსთ? განა დღეს ცოტა არიან ისეთი ქრისტიანები, რომელნიც ურიებივით ევაჭრობიან ხატებს და სხვა საეკლესიო ნიეთებს? იმედი გვაქვს, რომ სასულიერო მთავრობა ამ საქმეს მიაქცევს ყურადღებას და ვალდებულ გახდის ვაჭრებს, რომ მათ ხატები, ჯვრები და სხვა საეკლესიო ნიეთები იქონიონ ცალკე ოთახში. მეორე გარემოება, რომელიც ჩვენ დიდს ნიუხარებით უნდა აღვნიშნოთ, არის ის, რომ ვაჭრები ყველა საეკლესიო ნიეთებს ჰყიდიან დიდ და უხაჯაო ფასად. ჩვენ ნამდვილად ვიცით, რომ ვერცხლის ბარძიმის, ფეშხუმის და სხვა საეკლესიო ნიეთების მისხალი იყიდება რუსეთში 30—40 კაპ; როდესაც ჩვენი ვაჭრებისაგან მისხალს ვერას დროს 50—60 კაპ., ნაკლებ ვერ იყიდით. პაღეთ ეხლა სხვა საეკლესიო ნიეთები, როგორც მაგალითად—ბაირალები, გარდამოხსნანი და სხვ. ამ ნიეთების გაყიდვის დროს ჩვენში ვაჭრები თითქმის მანეთზე სამ აბახს იგებენ.

ჩვენში დღეს სრულებით არ მზადდება საეკლესიო ნიეთები. ყველა ასეთი ნიეთები მოაქვთ რუსეთიდან. მანა ეპარქიის მთავრობისათვის გასაჭირია, ამ ნიეთების საწყობების დაარსება, რომ ამ საწყობებშიც როგორც სასულიერო წოდებამ, ისე საერომ შეიძლოს საეკლესიო ნიეთების ზომიერ ფასად მოპოვება? ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ამ საწყობებში ყოველი ქრისტიანი დიდს სიხარულით იყიდის ხატებს, ჯვრებს და სხვა საეკლესიო ნიეთებს, ვინემ უბრალო დუქნებში.

და ეს საქმე არც ისე ძნელია, როგორც ერთის შეხედვით ეჩვენება კაცსა. რუსეთის მექარხნეებს, რომლებიც საეკლესიო ნიეთებს ამზადებენ, ადვილად და გაბედულად შეუძლიათ უფულოდაც გამოკზენონ აღნიშნული ნიეთები ამ საწყობებში იმ პირობით კი, რომ ამ ნიეთების გასყიდვის შემდეგ გაეგზავნოს მათ ხეცდრი ფული. იმედი გვაქვს, რომ სასულიერო მთავრობა ამ საქმეში აღმოუჩენს ხალხს დიდს შეშფოებას და თავის მხრით ეცდება გაუადვილოს მის საეკლესიო ნიეთების მოპოვება ეკლესიების გასამშვენებლად.

ასეთი საწყობის დაარსება ჩვენ კიდევ ვსინჯეთ და უნდა აღვნიშნოთ, რომ საქმე კარგად წავიდა: ყველა ნიეთები მალე ისყიდებიან, ყიდულობენ მათ არა მარტო მღვდლები და ეკლესიის სტაროსტები, არა-

მედ ხალხიც, რომელიც ხედავს ამ ნივთებს ადგილობრით და არ ზოგავს ფულს მათი მოპოვებისათვის. ეს ფაქტი, ჩვენის აზრით, სასიამოვნოა. მპარტიებში საეკლესიო ნივთების საწყობების გახსნა ერთი რომ გადავიღებთ ყოველივე საეკლესიო ნივთების ზომიერ ფასად მოპოვებას და მასთან მოსპობს იმ ბოროტ-მოქმედებას, რომელსაც სხადიან ზოგიერთი სტაროსტები და სხვა პირები ამ ნივთების სყიდვის დრდს.

დეტ. დ. ღამბაშიძე.

«მწუხისი»-ს კორექსკონდენცია.

ზუზდილიძემ. მისი ყოველად უსამღვდელოესობის, სოხუმის და ნოვოროსიის ეპისკოპოსის ბენნადის განკარგულებით ადგილობრითი ადმინისტრაციის დახმარებით წარსული წლის ნოემბრის თვეში სამურზაყანოს ოლქის ყველა სოფლის საზოგადოება ჩამოიარა არქიმანდრიტმა ხარლამპიმ. მიზანი მ. არქიმანდრიტის ხარლამპის მოგზაურობისა ხსენებულ ოლქში იყო ის, რომ ყოველად სამღვდელო ბენნადის მინდობილებით და სოხუმის და კოდორის ოლქების უფროსის განკარგულებით ყველა საზოგადოებისათვის წინადადება მიეცა, რომ მათ სოფლის ყველა სასამართლოებთან გახსნან საეკლესიო სამრევლო სკოლები. თვით მისმა მეუფებამ, ეპისკოპოსმა ბენნადიმ, როცა მათი მეუფება პირველად ათვლიერებდა მისდამი მინდობილ ეპარქიას, ბევრი ურჩია საზოგადოებას საეკლესიო სამრევლო სკოლების დაარსება და საზოგადოებაც ყველგან სიტყვიერად შეჰპირდა მის მეუფებას, რომ ისინი მსურველნი არიან დაარსონ თავიანთ შორის საეკლესიო სკოლები. რევიზიის შემდეგ მათმა მეუფებამ ამ კეთილი საქმის სისრულეში მოაყვანა მიახლო ხსენებულ არქიმანდრიტს მ. ხარლამპის. ამასთან მათმა მეუფებამ დახმარება სთხოვა ამ საქმეში ადგილობრითი ადმინისტრაციას. მ. არქიმანდრიტი ხარლამპი თითოეულ საზოგადოებაში რჩებოდა ერთი ან ორი დღე. ამ დროის განმავლობაში თავმოყრილ საზოგადოებას უხსნიდა სკოლის დიდ მნიშვნელობას და მასთან იმასაც აგონებდა, თუ რა პირობა ქონდა მიცემული ამ საგნის შესახებ თვითოეულ საზოგადოებას მისი ყოველად

უსამღვდელოესობის ბენნადისათვის. მ. არქიმანდრიტის სიტყვამ და შთაგონებამ იმოქმედა საზოგადოებაზე ყველგან. ხსენებულ ოლქებში არ დარჩენილა საზოგადოება, რომელსაც არ დაედგინოს განჩინება მათ შორის საეკლესიო-სამრევლო სკოლის დაარსების შესახებ. გარდა იმისა, რომ სკოლის შენობა რიგანი და ჯეროვნად მოწყობილი უნდა იყოს, თითოეულ მასწავლებელს დაუნიშნეს ჯამაგირად სამას ორმოცდა ათი მანეთი (350 p.). ამ თავიდან ბევრ ადგილას დაინიშნა მასწავლებლები და სწავლაც გაიმართა კერძო სახლებში, ვიდრემდის სკოლებისათვის საკუთარი შენობები აშენდებოდეს.

პ. ჭ.

«მწუხისი»-ს კორექსკონდენცია.

გუდაშაყარი. ბუღა-მაყარის ხეობის (ღუშეთის მაზრაში) მცხოვრებლებზე ძალიან დიდი ზედგავლენა აქვსთ აქაურ დეკანოზებს. ამ დეკანოზების მეოხებით აქაურ ხალხში ქრისტიანობა დღესაც არ არის ხეირიანად გავრცელებული. მართლ-მადიდებელ მღვდელს აქ თითქმის ხალხი არ უსმენს: ყოველივე საქმის საკითხავად გუდამაყრელი გარბის თავის დეკანოზებთან, რომლების მეოხებით აქაურს ხალხში ბევრ ისეთ ხებრულ და მენებელ ჩვეულებათა აქვსთ ფესვი გამდგარი, რომ მათი მოსპობა თითქმის შეუძლებელი ხდება. სხვათა შორის, დეკანოზები აგონებენ ხალხს, რომ მშობიარობა დიდი უწყინდურობა არისო და ამიტომ ყოველი კაცი თავის მეუღლეს დალოგინების წინად სადმე სოფლის გარეთ უკეთებს პატარა ქოხსა და იქ გადაჰყავს დასალოგინებლად. საწყალი დედა-კაცი არის მარტო ამ ქოხში და მასს არაფერ ეკარება. ამ ქოხებში ბევრი მშობიარე მოჩენის შემდეგ გაციებით ავდა ხდება და ეთხოვება წუთი სოფელს. დეკანოზები არიან დამნაშავენი, რომ ხალხს თავის პატარა შვილები სასწავლებელში ძნელად შეჰყავს. დეკანოზები ურჩევენ მშობლებს, რომ მათ თავიანთი შვილები არ მისცენ, სასწავლებელში, რომ ამით ღმერთი არ გააჯავრონ, აღდგომა დღეს ლიტანიასზე არც ერთი გუდამაყრელი არ მოვა ეკლესიაში. ამ დროს ისინი ათაბით და

ასობით მიეშორებინ პატარა სალოცაეებში, «ნიშებ-
ში» თავიანთ დეკანოზებთან «დასამწყალობლად», ე.
ი. წყალობას მისაღებად. ზუღამაყრელს ამ დროს არ
ახსოვს არც ეკლესია და არც მღვდელი. მართის
მხრით სასაცილოა და მეორეს მხრით სამწუხარო ამ
დროს ხალხის და დეკანოზების დანახვა. ხალხი იკ-
რბება დეკანოზების გარშემო; დეკანოზები იღე-
ბენ ერთ ხელში ლუღით სავსე ყანწებს და მეორეში
უკავიათ ანთებული სანთლები და თავისებურად იწ-
ყებენ «ლოცვა-დიდებას;» ხალხი პირქვე ემხობა და
დიდის მოწიწებით ისმენს დეკანოზების უთავბოლო
სიტყვებს და ბუტბუტს.

მართალია, ღიდი ზედ-გავლენა აქვს ხალხზე
დეკანოზებს და მათის მეოხებით ბერს ცუდს და
მავნებელ ჩვეულებათა მტკიცედ გაუდგამს ხალხში
ფესვი, მაგრამ არა გეგონია, რომ ჩვენმა მღვდლებმა
ვერ შეასუსტონ ხალხის თვალში დეკანოზების
მნიშვნელობა და ვერ მოსპონ მათგან გაერცვლებუ-
ლი ცუდი და მავნებელი ჩვეულებანი. ეს ადგილი
მოსახერხებელია, მაგრამ, საუბედუროდ, ყველა ჩვე-
ნი მღვდლები არ მოქმედებენ ამ საქმეში ერთ-სუ-
ლობით. ხშირად ერთი რომ სენიღისიგრად მოქმე-
დებს იწყებს, მეორე მის წინააღმდეგ მოქმედებს,
ხელს უშლის თავის თანამოძმეს და ხალხს სხვა ნაი-
რად უხსნის მის მოქმედებას. მა არის მიზეზი, რომ
დღესაც გუღამაყრელებში ქრისტიანობას თავისი მნიშ-
ვნელობა დაკარგული აქვს. 1887 წელში მე დაწვრი-
ლებით ავსწორე დეკანოზების ყოველივე უკანონო
საქციელი და ის შევიწროება, რომელსაც მათგან
ითმენენ ჩვენი მღვდლები და მოვახსენე საქართვე-
ლოს ექსარხოსად ყოფილს, მისს მაღალ ყოვლად
უსამღვდელოესობას, მთავარ-ეპისკოპოსს პავლეს და
ესთხოვე მათ მეუფებას, რათა ჯეროვანი განკარგუ-
ლება მოეხდინა, რომ პოლიციას შესაფერი დახმარე-
ბა გაეწია ჩვენი მღვდლებისათვის დეკანოზების წი-
ნააღმდეგ. მაგრამ ჩემი მოხსენება ჯერ-ჯერობით მოხ-
სენებათ რჩება. არავითარ დახმარებას პოლიცია არ
უწყებს ჩვენს მღვდლებს დეკანოზების წინააღმდეგ და
პოლიციის დაუხმარებლად მართლ-მადიდებელი ეკ-
ლესიის მღვდლებს აქარავითარიმე სარგებლობის მო-
ტანა არ შეუძლიათ.

მღვდელი ი. ურუაშვილი.

წერილები რედაქტორთან!

I.

მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ადგი-
ლი მისცეთ თქვენს პატივცემულ გაზეთ «მწყემს»-ში
ამ მცირე შენიშვნას.

ხშირად ბერი ჩვენი თანამოძმენი ვარდე-
ბიან უსაფუძვლო საყვედურში, რომელიც მათ
ეცხადებათ ხოლომე ადგილობრითი ეპისკოპოზები-
საგან ზოგიერთი მომრიგებელი სასამართლოს გა-
მომეძიებელთა უსაფუძვლო მოხსენებათა გამო. პი
საქმე რაშია: უ. გამომეძიებელნი ხშირად ადგილობრით
ეპისკოპოზებთან უჩივიან მღვდლებს, რომ ეს უკანას-
კნელნი, ვითომ, თავის დროზე არ უგზავნიან მათ
მეტრიკილამ ამოწერილ საჭირო ცნობას სის-
ხლის სამართალში მიცემულ პირთა წლოვანებაზე-
შოველი გამომეძიებელი ითხოვს ასეთ ცნობებს საქ-
მის გამომეძიების შემდეგ. ამისთანა მოთხოვნილება
იგზავნება გამომეძიებელისაგან შემდეგის სახით: «Г-ну
Зугдидскому Уѣздному Начальнику. Честь имѣю
просить Ваше Высочордіе сдѣлать распоряженіе
о прерпровожденіи ко мнѣ возможной скорости
формальной выписи изъ метрической книги о рож-
деніи и крещеніи такого-то, обвиняемаго въ томъ»...
ამ მიწერილობას იღებენ, სადაც ჯერ არს. შემდეგ
რამდენიმე დღისა და ხშირად თთვისაც მაზრის სამ-
მართველო უგზავნის მღვდელს ატნომენის შემდეგის
აღრესით: «Приходскому священнику селенія Зуг-
диди, ზუგდიდის სოფლის სამრევლოს მღვდელს. ძა-
ლისა გამო ამა და ამ სამსაჯულოს გამომეძიებლის
მოწერილობისა, გთხოვთ, თქვენო კურთხევაე, პირ-
დაპირ წარუდგინოთ აღნიშნულს გამომეძიებელს
კანონიერი გამოწერილობა მეტრიკილამ მოწერილო-
ბაში აღნიშნული პირის წლოვანებაზე». ამ მოწე-
რილობას სდებენ კონვერტში, აძლევენ სოფლის რო-
მელიმე მოხელეთაგანს, ან იასოუოს და უგზავნიან
მღვდელს. კონვერტის წამლები ვალდებულია ჩააბა-
როს იგი კუთვნილებისამებრ, მაგრამ ასეთი პირნი
ამ კონვერტს ხშირად აჩეჩებენ ხელში უფრო მახლო-
ბელს და ან იმ მღვდელს, რომელიც მათ პირველად
შეხვდება. შეიძლება ამ მღვდლებმა დროით არ გა-
დასცენ კონვერტი კუთვნილებისამებრ, ან მიწერილობა
კიდევ დაეკარგოს, მაგრამ ამისათვის ისინი პასუხს
არ აგებენ, რადგან კონვერტის მიღების დროს მათთვის
ხელი არავის მოუწერინებია. ღიდი ხნის მოგზაურო-
ბის შემდეგ მიწერილობა მიდის დანიშნულებისამებრ.

ძიღვე კარგი, თუ ის პირი, რომლის წლოვანება ითხოვება, კონფერტის მიმღები მღვდლის სამრევლოშია. მაგრამ ხშირად აღმოჩნდება ხოლმე, რომ ის პირი, რომლის წლოვანება ითხოვება, არ არის იმ მღვდლის სამრევლოში, რომელსაც მიწერილობა მისდის. ეს ხშირად მოხდება ხოლმე, რადგან ერთ სოფელში ხშირად ორი-სამი მღვდელია და თვითყულს თავისი მრევლი ჰყავს. ბოლოს ეს მიწერილობა ეგზანება სხვა მღვ. ამგვარად მაზრის სამმართველოს წერილობა მღვდლისადმი მოგზაურობს. ზამომეძიებელი ხედავს, რომ მოთხოვნილ ცნობას არ იღებს თავის დროზედ. მიზეზის გამოუკითხვად სწერს საჩივარს მღვდელზედ და უგზავნის ადგილობრივ ეპისკოპოსს. ეპისკოპოსიც სწერს ბლაღოჩინს, რათა მან საყვედური გამოუცხადოს მღვდელს, რადგან მან ზამომეძიებელს საჭირო ცნობა არ მისცა თავის დროზე. მღვდელი მართლ უფროს თავს და ამბობს, რომ მოწერილობა გვიან მივიღე და რა ჩემი ბრალია, რომ ცნობის წარდგენას დააგვიანდაო, მაგრამ შენიშვნა შენიშვნად რჩება და მღვდლები მაინც დამნაშავედ გამოდიან.

ამ უკანონო და უსაფუძვლო საჩივრების მოსასობლად, რომელთა ძალით ხშირად საბრალო მღვდელს საყვედური ეცხადება მისი ადგილობრივი სასულიერო მთავრობისაგან, ურიგო არ იქნებოდა, ბ. ზამომეძიებელთ შემოვლათ შემდეგი წესი: ჩვენების ჩამორთმევის დროს ზამომეძიებელმა უნდა ჰკითხოვს ბრალდებულს მისი მოძღვრის სახელი და გვარი და ამ ცნობის ჩაწერა თუ საქმეში არ შეიძლება, თავის ჯიბის წიგნში მაინც დანიშნოს მან და შემდეგ პირდაპირ იმ მღვდლის სახელზე გააკეთოს მიწერილობა და დაუგზავნოს მაზრის სამმართველოს დაუკანებელი გადასაცემად; თორემ ერთი სოფლის სახელით ძნელი მოსაძიებია ის მღვდელი, რომელსაც საჭირო ცნობას სთხოვენ, რადგან ერთ სოფელში, როგორც ზემოთაც ვხედავთ, ორი-სამი მღვდელია ხშირად; ასე თუ იქნა, მაშინ მაზრის სამმართველოში აღარ დააგვიანდება მოწერილობას. ბარდა ამისა საჭიროა, რომ იასოულებმა თავის ხელით გადასცენ ხოლმე მიწერილობა კუთვნილებისა მებრ და მიღებაზე მოაწერინონ ხელი. ამისათვის, რასაკვირველია, საჭიროა ხელ-მოხსარი წიგნი (разностная книга), რომელიც ეხლა სოფლის სასამართლოებში არა აქვს. ასეთი

წიგნები რომ იყოს, მიმღები აღნიშნავს დროს, თუ როდის მიიღო მიწერილობა და მაშინ ადგილად შეუძლია უბრალო საყვედურისაგან გაიმართლოს თავი.

მღვდელი გაბრიელ ჯიქია.

II.

ჰ. რედაქტორო! გთხოვთ ამ მცირე შენიშვნას ადგილი მისცეთ თქვენს პატივცემულ გამოცემაში.

ზაზეთ «ივერია»-ში მოკლედ იყო აღწერილი ზორის ოლქის სამღვდლოების კრება სასულიერო სასწავლებლის შენობის შესახებ. ეს შენიშვნა «ივერიდგან» «მწყემსშაყ» იყო გადმობეჭდილი. ზაზეთ «ივერიის» კორრესპოდენტი, სხვათა შორის, სწერდა, რომ სასწავლებლის გამგეობის აზრი მეორე სართულის შესახებ სამღვდლოებამ სამჯობინოდ დანიხნაო, მხოლოდ ამ აზრის წინააღმდეგი გახდნენ რამდენიმე მღვდელი, მომეტებულად ოსების ბლაღოჩინებიო.

ეს ალაგი მე შემეცხება და ამიტომ მოვალე ვარ ბეჭდვითი სიტყვით დავარწმუნო «ივერიის» და «მწყემსის» მკითხველები, რომ ამ აზრის წინააღმდეგი მე სრულიად არა ვყოფილვარ და არც რამე საწინააღმდეგო სიტყვა მითქვამს ამის შესახებ კრებაზე. მეორე სართულის დადგმაზე მეც თანახმა ვახლდით და ეს თანხმობა სიგელზე ხელის მოწერით დავამტკიცე. აქ აღბად «ივერიის» კორრესპოდენტს სხვა რამე უნდოდა ვთქვა, და, არ ვიცი კი, რამ მოუშალა. საქმე აი რაშია: სასწავლებლის გამგეობამ თავის საქმეთა მწარმოებლისათვის ჯამაგირის დანიშვნა სთხოვა კრებას. ამ აზრის წინააღმდეგი კი ვახლდით მე, თუ ამ «წინააღმდეგობას» შეიძლება წინააღმდეგობა დავარქვათ. ზორის სასულიერო სასწავლებლის შესაძახავად კამისის მღვდლები უფრო მეტს იხდიან ეპარქიის მღვდლებზე და აი როგორ: ამავე სასწავლებლის მოსამზადებელ კლასების შესაძახავად ყოველი მღვდელი ოლქში იხდის თავის ჯამაგირიდან 3 1/2 % და 15 კაპ. დამატებითი ფულს. მოგეხსენებათ, რომ კამისის სამღვდლოებს არაერთარი შემოსავალი არა აქვს წლიუ-

როი ჯამაგირის მეტი და ამ სარგებელს იხდის თავის 240—300 მანეთილამ; ამასთან მოგეხსენებათ ისიც, რომ ეპარქიის უწყების მღვდელს ფულად ეძლევა მხოლოდ 100—120 მანეთი და დანარჩენი ეძლევა პუროით, ღვინით და სხვ., წარმოიდგინეთ, რომ ეპარქიის სამღვდლოება იმ 3 1/2 0/0 და 15 კაპიკს იხდის მართო ფულიდამ, შემოსავალი კი ნაღდად რჩება. აქედამ გამოდის, რომ კამისიის მედავითნე იხდის იმასვე, რასაც იხდის ეპარქიის მღვდელი, რომლის ჯამაგირიც შემოსავლით 1200 მანეთს გადააჭარბებს ხალხე!... მს განა ხარჯის სეინდისიანად განაწილება?!.. და ამის შემდეგ განა უწყსოდ არ იქცევა ის კორრესპოდენტი, რომელიც წინააღმდეგათ (ისიც რის წინააღმდეგათ?) სთელის კამისიის მღვდლის თხოვნას, რომ კრებამ ან სწორედ განაწილოს ხარჯი, ან საქმეთა-მწარმოებლისათვის დანიშნულ ხარჯილამ განათავისუფლოს კამისიის სამღვდლოება!... მაგრამ კრებამ ამ აზრს არავეითარი ყურადღება არ ძაქტა იმიტომ, რომ ეპარქიის სამღვდლოება უფრო ძლიერია იმ იარაღით, რომელსაც თავ-მოწონებით იხსენიებს «ივერიის» კორრესპოდენტიც—«ხმის უმრავლესობით»!...

შემოხსენებული წესით ვიხდით ჩვენც და ეპარქიის მღვდლებიც აგრეთვე 20% პენსიონის თანხისათვისაც. ამ ნაირ განაწილებას ჩვენგანით განმარტება აღარ ექირება...

ჭავის ბლ. ძღვდ. ზურაბ ჭიოკვი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

მოვიდა შოტლანდიის მანქანის სახელი უიფრანს სტატსკი სოკეტნიკი ბ. ლევან ტიმოთეს ძე ჭაყელი. მოსკლისა თანავე მან თავისი სხვა და სხვა გონიერული განკარგულებით ცხადად დანახვა საზოგადოებას, რომ შოტლანდიის მანქანის დაქონება იმისთანა უიფრანსი, როგორც დიდი ხანია საქირბობდა ეს მანქანა. ბ. ჭაყელის ზოგიერთ საქმე განკარგულებაზე ჩვენ შემდეგში მოვილაპარაკებთ.

* *

თუმცა ჩვენი სამღვდლოება უოკელთვის უშუალო საზოგადოებას ყალბა წმინდა სანთლის სეიდვას, მაგრამ საზოგადოება დღესაც კერ მიმსგდარა, თუ რა ვნების მოტანა შეუძლია ამ ყალბ სანთლს როგორც ეკლესიისათვის, ისე მღვდლებისათვის. ფულის სისარბისა გამო წმინდა სანთლის ზოგიერთი მექანსეები ბევრად უჩივრ ნივთიერებას, რომელიც წინააღმდეგია აზრის წმ. სანთლის დანიშნულებისა, ურეკენ მტერადენ ცვაღში და ამ გვარად მომზადებულ სანთლს ჭყიდნან. ამისათვის ეპარქიის მოაგრობა ეკლესიის ცდალობს დაწესოს საეკლესიო სანთლის ქარსეები, სადაც ნამდვილი თაფლის ცვილიდგან უნდა მომზადდეს წმინდა სანთლი. ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ქ. ქუთაისში ამისთანა ქარსნის გასხნა განუზრახავს მის ყოველად უსამღვდლოესობას, იმერეთის ეპისკოპოსს გაბრეულს. ამ საქმის შესახებ ჩვენ დაწვრილებით მოკვლავაპარაკებთ ჩვენს მკითხველებს შემდეგში.

* *

ჩვენ გავცნობებენ აფსაზეთილამ. რომ იქ ამ ბოლოს დროს ძალიან გავრცელებულა ეკლესიების ცარცვა-გლეჯა. ქუჩდებს ეკლესიებიდან სშირად გაქვთ თურმე საქები და წმიდა ოდიკები.

* *

ნამდვილი წყარობილამ შევიტყუეთ, რომ ბ. პ. მატონცი, ინსუქტორი თბილისის სასულიერო სემინარიისა გადუყვანათ ვილხოს სემინარიაში დ მის ადგილზე, როგორც სმები ისმის, ინიშნება მღვდელ-მონაზონისაგანი.

* *

ლენსუის მანქანის საბლანდინო ოლქი მის ყოველად უსამღვდლოესობას გურა-სამეცრელს ეპასკობოს გავგორის გაუყვია ორ საბლანდინოთ. ერთი საბლანდინო მიუტნია მღვდლის მამა რომანოზ გულბანისათვის, რომელსაც თბილისის სასულიერო სემინარია აქვს გათავებული და რომელიც ეს ათი წელიწადია მსახურებდა სვანეთში; მეორე საბლანდინო მიუტნია მღვდლის ნ. ფრუთისათვის, რომელსაც ოთსკლასიანი სასულიერო სასწავლებელი აქვს გათავებული.

* *

ფოთილამ გეწვტენ: გურია-სამეცრელს ეპარქიის სასულიერო განცალაზია უკვე გადავიდა ქალაქისაგან აღმუნებულ ახალ შენობაში, რომელიც ქალაქმა ორის წლით უყვასოდ დაუთმო ეპარქიის სასულიერო მთავრობას.

უნდა აღნიშნოთ, რომ მთელს საეკლესიო სფეროში არცთო
უმარტიოსი კანტონალია არ არის მოთავსებული ამისთანა
შენიშვნაში.

* *

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ მარტვილის საზოგადოებას,
რომელიც მოწადინებულია ოთხ-კლასიანი სასულიერო
სასწავლებლის ახალ-სენაკიდან მარტვილში გადატანას,
უკვე წარუდგინა უწმიდეს სინოდში ათი ათასი მანეთი
ზემოდ აღნიშნული სასწავლებლის სასარგებლოდ, თუცა
ეს სასწავლებელი მარტვილში იქნება გადატანილი.

* *

ფოტის და ტელეგრაფის უმთავრეს სამმართველოს
საქმროდ დაუნახეს შესწავლის თაგის წესდების 248 მუხლი
ფოტით გასაგზავნი კორექსორების შესახებ. დღეი-
დამ ამ სამმართველოს ახალი დადგენილებით შეიძლე-
ბა ერთი ბანდეროლით გაიგზავნოს რამდენიმე ცალი ერთი
და იგივე გამოცემისა, რომელნიც იგზავნიან ერთი რე-
მედიე ხელის მომწერის სახელზედ. დღემდის ერთად
შესვეული გასეთების და უერთნალების გაგზავნა შეიძ-
ლებოდა, მაგრამ შესვეულს (пачка) სისქე არ უნდა
ქონებოდა სამი გოჯის მეტი. დღეს კი ისეთი შესვე-
ულების გაგზავნაც შეიძლება, რომელთაც სიგე-
მე, სიგანე და სიმაღლე ექნებათ არა უმეტესათი გოჯისა.

* *

უწმიდესი სინოდის ნება-რთვით ბზობას, 17 აბ-
რელს, რუსეთის ყველა მართლ-მადიდებელ ეკლესიაებში
უნდა მოეზოგოს შესაწირავი პალესტინის მართლ-მადი-
დებელი საზოგადოების სასარგებლოდ.

* *

განზრახვა აქვთ, რომ საერო სასწავლებლებში უფ-
რო ვრცლად ასწავლონ სამართალ სჯული, რომელსაც
უნდა მიეცეს შესაფერისი ალაგი მართლ-მადიდებელი ეკლესი-
ის სასწავლისა მეტრ. როგორც ისმის საშუალო სასწავ-
ლებლებში—გიმნაზიებში, გორბუსებში, ინსტიტუტებში
უნდათ შემოიღონ დოქტორების სასწავლება, მასთან ერთად
მოწაიებებმა უნდა შეისწავლონ ის განსხვავებაც, რომელიც
აჩნებოდა სხვა-და-სხვა აღსარებათა შორის. აგრეთვე მო-
წაიებებმა უნდა შეისწავლონ ქრისტიანული მოვალეობანი.
რომ ამ საგნის სასწავლება გაადვილებულ იქნეს და მას-
თან მოწაიებებსაც რომ არ გაუძნელდეთ ერთი სასწავ-
ლებლიდან მეორეში გადასვლა, უნდათ რომ ყველა ამ
საშუალო სასწავლებლისათვის შემოღებულ იქნეს ერთი
და იგივე შრომათა საღმთო სჯულის სწავლების შე-
სახებ.

* *

გაჩეთ «ივერია»-ში კვითსულობით: «26-ს მარტს
განძიის მონასტერში, ახალციხის მაზრაში, მოხდა მეტად
სასარგელი და შემდარწმუნებელი შემთხვევა, რომლის მსხვერ-
პლადაც, თითქმის, გახდა ძვირფასი, და უღალავი და თავ-გან-
წირული მონასტრის კეთილ-დღეობისათვის წინამძღოლი,
მღვდელ-მონაზონი მამა კალისტრატე.

როგორც საქმიდგან სჩანს, პეტროპოლი მამა
კალისტრატე ასწავლებდა მონასტრის გზას, რომელიც
დაც გადმოწოლილიყო უზარ-მაზარი კლდის ლოდები,
რის გამოც ძლოცვით მისვლა-მოსვლა უჭირდებოდათ.
ამიტომაც მამა კალისტრატემ განიზრახა ამ ლოდების
ლადუმით დამტკიცება, ე. ი. აფეთქება თოფის წამლით
და კიდევ შეუდგა საქმეს. კალისტრატეს მიერა თავისაკე-
ხელით ამოფუტრულს ლოდებში სამი ლადუმი და ფიც-
ლავ მოჭმარებოდა რამდენსამე მანძილზე. მოკლე ხანის
განმავლობაში ორს ლადუმს აფეთქნა და მესამეს-კი გარ-
გა ხანს დაეგინა. კალისტრატეს ეგონა—მესამე ლადუმი
მა მომეტეუო, და ხელ-მეორედ მიუსწლოვდა პატრუქის
მისაცემად. აქვს პატრუქი, ჩუგო გატყენილს კლდის
ნაფურში, რომელმაც ცეცხლს ჯერ არ მიეღწია თო-
ფის წამლამდე, და სანამ წუმწუმას ანთებდა, იფეთქა
თოფის წამლმა, გასეთქა კლდის ლოდი ნაწილ-ნაწილად
და საშინლად დასახინა თავ-დადებული მამა კალისტრატე;
საცოდავისათვის ლადუმს წაურთმევია სრულებით
სამი თითი მარჯვენა ხელისა, დიდი, მხვეწებული და
შუა თითი, და ამჯ ხელის ძეგები სულ დაუფრწია.
პირი-სახეც ძლიან დაუშავებია და დაუზანებია. სულ
შეუტრუსნია, გაჭურჭვებია და ისე აქვს თურმე დასიე-
ბული, რომ ეჭიმაც ჯერ არ იცის, თვლები აქვს თუ
არა. მაგრამ როგორც ეჭიმი აზობს, სახე საეჭვოდ
არა აქვს დაზიანებული: რადგან სიმისივე არ უშლის მამა
კალისტრატეს არც დაზარავს და არც ჭამასა.

მოწვეული ქალაქ ახალ-ქალაქადგან სამხედრო ეჭიმი
აზობს, რომ თუ ხელი არ მოეჭრა, ძლიან ძნელია
კალისტრატეს მოჩენა და ეს ოპერაცია უსათუოდ სა-
ხაროდ უნდა მოხდეს, ვიდრე ანტონის ცეცხლი არ
გასჩენიაო. მე მარტოცა არ შემიძლიან ეს ოპერაცია
გაუკეთო, თუ ერთი სხვა ეჭიმიც არ დამეწოვო.
მაგრამ, ჩვენა საუბედუროდ, ვინ არის პატრონი? დას-
ტოკეს ძვირფასი მამა ესლანდელ უმინდობისა გამო-
მიუვალ და მივარდნილ კლდებში. ამაზედ არც პოლიცია
ზრუნავს, არც მაზრის ეჭიმები, თუცა პოლიციამ გაგ-
ზავნა თავისი მოხელე, ბატონი ვ. ტურ-გრი—კი, მო-
ნასტრის ნივთების დასაცვლად და აგრეთვე მღვდელ-
მონაზონისა, მაგრამ ამ ნაირი დაცვა ვერ დაისინის და-
სახინებულს ძვირფასს მამას, რომლის შემდგომაც
მთელი მონასტერი უნდა ჩავარდ ს იმ მდგომარეობაში,
რომელშიაც იყო ამ სამისა და ოთხის წლის წინად».

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილშენებაზე.

ბ ზ ო ბ ა.

დიდ-მარხვის მეექვსეკვირიაკეს მართლ-მადიდებელი ეკლესია დღესასწაულობს დიდებით შესვლას უფლისა ზენისა იესო ქრისტეას ქალაქ იერუსალიმში.

ერცელდებოდა. მრი მოუთმენლად ელოდა თვითონ სასწაულის მომქმედს. იესოც გაემართა იერუსალიმისაკენ. ხალხმა გაიგო ეს და გამოვიდა იმის მისაგებლად. როცა მოახლოვდნ ქალაქს, იესომ უბრძანა თავის მოწაფეებს: წადით თქვენ წინა მდებარე დაბაში, იქ იპოვით დაბმულ კარაულს და იმასთანმის კიცხს, რომელზედ ჯერ არავინ მჯდარა; აღჰსენით და მომიყვანეთ ისინი. მუ ვინმემ გკითხოს: რად ხსნით და სად მიგყავთ? უთხარით: უფალსა ნებავე ეგვე, და ის დაგანებებთ. ზავზენილმა მოწაფეებმა ყველაფერი ისე იპოვეს, როგორც უთხრა იესომ და ისე მოიქცნენ, როგორც იმან დაარიგა. მოჰგვარეს კარაული კიცვითურთ, დააფინეს ზედ ტანისამოსი; იესო შეჯდა და

პასექის დღესასწაული მოახლოვებული იყო. ხალხი ბლომად იკრიბებოდა იერუსალიმში. ლაზარეს მკვლრებით აღდგინების ამბავი უფრო და უფრო

გავმგზავრა იერუსალიმში. ხალხი დიდბატყეს სცემდა იმას: ზოგნი ტანისამოსს იხდიდნენ და გზაზედ უგებდნენ იმას, ზოგნი ხის ტოტებს სჭრიდნენ და ფეხქვეშ

უფენდენ. ხალხმა, რომელიც მისდევდა იესოს, მა-
 ლაღის ხმით დაიწყო ქება იესოსი; ისინი აღიდებდნენ
 იესოს, სასწაულებისათვის, რომელი მოიქმედა მან.
 «ოსანნა *) ძესა ღვთისასა! კურთხეულ არს მომავ-
 ლი სახელითა უფლისათა! «ოსანნა, რომელი ხარ
 მალალთა შინა»!.. ხალხში ფარისევლებიც ერიდნენ.
 ისინი შურით უყურებდნენ იესო ძრისტეს დიდებას.
 რა ექნათ, ამბობდნენ ისინი, ამან მთლად მიიბირა
 ხალხი! რადგან არ შეელოთ ძალით დაეშალათ ერი-
 სათვის ეს დღესასწაულ ობა, ისინი მივიდნენ იესოსთან
 და ურჩიეს: «მოდღვარ! შეჭრისხენ მოწაფენი შენნი»;
 აღუკრძალე შენს მოწაფეებს ღალადება. იესომ მიუგო:
 «დალათუ ესენი ღუმდენ, ქვანი ღალადებდენვე», თუ
 ესენი ღაჟუმდებიან, მაშინ ქვები დაიწყებენ ღალადე-
 ბას... მიმავალ მეღღესასწაულეფათვალწინ გაღიშალა
 იერუსალიმიც. შოვლის მკოდნე უფალს წარმოუღდა
 მომავალი უბედურება ამ ქალაქისა და მასთან მთე-
 ლის თავის საყვარელის მამულისა და მის თვალებს
 ცრემლი მოერია. «ნეტავი ღღეს მაინც გეცნა შენ,
 წარმოსტქვა იმან მწუხარებით, ის, რაც მოგანიჭებდა
 მშვიდობას, მაგრამ ეს ყველა დაფარულია შენის გო-
 ნებითის მხედველობიღამ!»... იესო შევიდა იერუსალიმ-
 ში. მთელი ქალაქი შეიძრა. ზოგნი ერთგანნი კით-
 ხულობდნენ: ვინ არის ეს? და ხალხი ეუბნებოდა: ეს
 არის წინასწარ-მეტყველი იესო ნაზარეთიღღან.

ღიდის ღიდებით შევლო ძრისტემ იერუსალიმი.
 ღიდ ძალი ერი მისდევდა და ეგებებოდა მას; პატრის
 სცემდა, უღალადებდა, ეთაყვანებოდა, მაგრამ მეღღე-
 სასწაულე ხალხში ერიდნენ უქმაყოფილოებიც; ხალ-
 ხის აღტაცებითი ძახილში იმათი ხმაც გამოისმოღა.
 შინ არის ეს, რომ ხალხი ესეთს პატრისა სცემს? კით-
 ხულობდნენ ისინი. საკვირველია! ამგვარად კითხუ-
 ლობდნენ იესოს ისინი, რომლებსაც ის ყოველთვის
 ასწავლიდა, რომლებში სასწაულ-მოქმედობდა. სჩანს
 სიბნელის ზეწარი უკვე გადაჭფარებოდა ძრისტეს
 მკვლელ ერს. სოტა ხანიც და იერუსალიმი სრულიად
 უარ ჰყოფს ცნებულსა ღვთისასა. იმას ღღეს უღალადე-
 ბენ: «კურთხეულ არს მომავალი მეუფე ისრაილთა!»
 რამდენიმე ღღის შემდგეკი დაიწყებენ ძახილს: «მაგას
 ნუ გაანთავისუფლებთ! ბარაბა ავაზაკი განუტყვეთ!
 ჯვარს აცვით, ჯვარს აცვით ეგე!» ღღეს იმას ფეხ-
 ქვეშ უგებენ თავიანთ ტანისამოსს; ღღეს ხის შტოებით
 ეგებებიან იმას, სამი ღღის შემდგე მახვილებით და

შუბებით გამოვლენ იმის შესაპრობლად... ამ გვარი
 სამძიმო მოგონებანი აზრდილებენ ეკლესიის ღღევანღღელ
 ღღესასწაულობას. მარეც უნდა იყოს: თითონ ძრისტე
 ტიროდა იერუსალიმში ღიდებით შესვლის ღროს. იე-
 სოს ლთაებურ მხედველობას წარმოუღდა უბედური სვე
 იერუსალიმისა, გაახსენ და მასში დათხეული სისხლი
 მართალთა, რომელი ზრუნავდნენ მხოლოდ მისის
 სიკეთისათვის, რომელთაც ებრაელებისათვის მხოლოდ
 კეთილი ჰსურდათ; ის წინასწარხედაღდა, რომ წინდა-
 უხედავ ხალხს წინამძღვრები აღძრავენ ამის წინაღმ-
 ეგაც და ის დასთხეეს იმის ყოვლად მართლის და
 ყოვლად მოყვარულის სისხლსაც და ცრემლები მოე-
 რია. ის სტიროდა იერუსალიმისათვის, სტიროდა ერი-
 სათვის, რომელი ვერ ჰხედაღდა, აზა ჰსურდა ღღენახა
 თავისი სიკეთე, თავ-სი ბედნიერება და ბრმად ეწი-
 ნაღმდგებოდა მას. «ახ, ოხრავდა მეუფე, ნეტა
 ღღევანღღელ ღღეს მაინც გაიკებღღე, რა არის შენი
 სასარგებლო; მაგრამ ეს დაფარულია შენის მხედვე-
 ლობისაგან, დაფარულია კაცთა ნათესავის გამოხანა
 ჯვარზედ სიკვდილით ძისა ღვთისა, დაფარულია ეს
 საიღუმლო იმათგან, რომელთა აზასწამთ, რომელი
 უარს ჰყოფენ ცხად ქეშმარიტებას; ეს საიღუმლო
 ცხადღა მხოლოდ იმისთვის, ვინც წრფელია გულით
 და არა პირმოთნედ ისმენს ღვთაებურ ქეშმარიტებას.
 შესენი იყენენ იესოს მოწაფენი და იმათ განუცხადა
 მოძღვარმა საშინელი საიღუმლო თავის ვნებისა-
 «დი, ეტყოდა ის მოციქულებს; მივიღვართ იერუსალიმში
 და იქ ძე კაცისა იქნება მიცემული მტრების ხელში,
 ისინი ჰგმობენ, შეურაცხ-ჰყოფენ, სცემენ, სტანჯვენ
 და მოჰკვლენ იმას»... მარე: ღღეს ეკლესია იხანენებს,
 იგონებს ღიდებით შესვლას უფოლისას იერუსალიმში
 და მოაგონებს კაცთა გამოხანისათვის მის მოღვაწეობას,
 გეძღვეს ხელში ხის რტოებს და თან მოგვიწვევს
 გამოვისახნოთ გულზედ ჯვარი ძრისტესი. ღღეს მადღმან
 სულისა წმიდისაგან შეკვრება ზვენ და ყოველნი ვიტ-
 კირთავთ ჯვარსა შენსა, მეუფეო და გიგაღობთ: ოსანნა
 მალალთა შინა!

მსე ჰგალობს მართლ-მადიდებელი ეკლესია და
 ჯვარს და მასზედ დამსქვალულს განუწყვეტლად იხე-
 ნიებს და აღიდებს მთელი ვნების კვირის განმეღღო-
 ბაში, რომ ჯვარი არ შეიქმნას მხოლოდ სიმძიმედ
 ხელისათვის, რომელი იტვირთავს იმას. ჩევაკვირღეთ
 უფრო ღრმად: ვინ არის ის, რომელი «მოვალს მარ-
 თალი და მაცხოვარი, თავადი მშვიდი, მჯღღმარე
 კარაულსა ზედა და კიცხსა ახალსა (ზაქარ. 9, 9) რა-

*) ოსანნა გარული სიტყვაა და ნიშნავს აცხოვენ!

მელი ზოგადს დამსჯელად ჯვარზედ? «ესეარის იესო წინასწარ-მეტყველი ნაზარეთიდან ბალილიასა, ამბობდა ხალხი, როდესაც შეველო ძრისტემ კარი იერუსალიმისა» «მე ვხილვე და ვსწამე, რამეთუ ესე არს ძე ღვთისა, ტარიგი ღვთისა, რომელმან აიხვნეს ცოდენანი სოფლისანი (იოან. 1, 34, 29), «იტყოდა წინამორბედი და ნათლისმცემელი ძრისტესი იოანე. მე ვარ ნათელი სოფლისა, მე ვარ გზა, ცხოვრება და ჭეშმარიტება. მე ვიწვევ და მოველ ქვეყანად, რათა ვსწამო ჭეშმარიტება. მოველ მამისა ჩემისაგან აღსრულებად ნებისა მისისა და ნება მისი არს ნება ჩემი: მე და მამა ჩემი ერთი არსება ვართ, იტყვის იესო თავის თავზედ. პი ვინ არის ეს მშვიდი, კურთხეული, მაცხოვრებელი, რომელსა დიდებით მიეგებება აწერი!

ჭეშმარიტად სადიდებელი და სათაყვანებელია იესო: ღვაწლი იმისი აურაცხელია, მსხვერპლი იმისი ფასდაუდებელია. ცოდვისაგან წყუელი ქვეყანაზედ სამოთხიდან განდევნილთა კაცთა შვეს შვილი მსგავსი თვისი. დაიწყო ჩამომავლობა ძეთა კაცთა. მრავლდებოდა კაცთა ნათესავი ქვეყანაზედ და მრავლდებოდნენ ბიწიერი ლტოლვილებანიც კაცისა. ძაცი ერთხელ განმორებული ღვთისაგან უფრო და უფრო მიისწრაფიდა ცოდვების უფსკრულში. ხალხი ეტრფოდა ქვეყნიურს, მიიღტოდა მიწისკენ და ზეციურმა მამამაც უარ-ჰყო ის. «ძრა დაადგრეს სული ჩემი კაცთა ამით შორის უკუნისამდე, რამეთუ არიან იგინი ხორც (დაბ. 6, 3); «კაცი განირყენეს, ბილწ იქმნეს უსჯულოებითა არაინ არს, რომელმანცა ჰქმნა სიტკბოება» (პსალ. 13) «უფალმა ზეციით მოხვდა ყოველთა ზედა ძეთა კაცთასა, ჰსურდა ეხილნა, თუ არის კიდევ ვინმე გულის ხმის მყოფელ და გამომეძიებელ ღვთისა?» და რა იხილა: ყოველნივე განიდრიკნენ, ყოველნივე უხმაჳი იქმნენ, არაინ არს, რომელმანცა ჰქმნა სიტკბოება» (13 პსალ.). კაცობრიობის უკეთესი წარმომადგენლები ჰხედავდნენ იმის ღრმად დაცემულობას, მაგრამ არა ჰქონდათ საშვალება ამოფხვრათ ცოდვა. ამაოდ მიჰმართავდნენ კაცნი ლმერთს—ის განრისხებული იყო იმათზედ, მისი მართლ-მსაჯულობა ითხოვდა შემცოდველთა დასჯას, მის წმიდანების დამარღვევლების დასჯას. ამაოდ ჰქონდათ სასოება მომავალზედ, ტყუილად იმედოვნებდნენ, რომ იწვეება ახალი თაობა და მოიტანს თან უკეთესს ღრვს, ოქროს საუკუნეს, საუკუნეს ნეტარებისას: კაცი შობდა შვილს ყოველთვის სახისა და მსგავსებისამებრ თვისისა, კაცს

ყოველთვის ეშობებოდა კაცივე საზოგადო კაცებური სისუსტით და ცოდვისადმი მიდრეკილებით. ამისათვის ღვთაებურის მხედველობის წინ ყველა კაცი და მთელი ქვეყანა დამნაშავე იყო. მაგრამ დაღუპულ დაცემული კაცობრიობა ზეციური მამის უსამწლო მოწყალეობამ მაინც არა სრულიად დაუტევა; ლმერთა მრავალ-გვარად შეველოდა კაცს დევლია ბოროტი. «მრავლით კერძო და მრავალ-სახით მაშინვე ლმერთი ეტყოდა წინასწარ-მეტყველთამიერ, ხოლო უკანასკნელთა ამით დღეთა მეტყოდა ჩვენ ძისა მიერ თვისისა. (ებ. 1, 1). ლმერთმან ისე შეგვიყვარა, რომ შვილი თვისი მხოლოდ-შობილი მოგვცა ჩვენ, რათამცა ყოველი რომელსა რწმენეს მისი არა წარწყმდეს, არამედ ჰპოვოს ცხოვრება საუკუნო. და ეს მხოლოდ შობილი ძე ღვთისა ჩვენთვის კაცთათვის და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეციით, განხორციელდა სულისაგან წმიდისა და მარიამისაგან ქალწულისა განკაცნა, იქმნა კაცადმსგავსი ჩვენი ყველაფერში, გარდა ცოდვისა; ჩვენ იმისი ღვაწლით ვიწოდებით ძედ ღვთისა და ის ხორცით გვექმნა ჩვენ ძმად. ის სცხოვრობდა ქვეყანაზედ, როგორც კაცი, მაგრამ როგორც კაცი წმიდა, უცოდველი, უბიწო. «ძრა ხდებოდა, არცა ღვთისაგან დადებდის, არცა ესმა ვის უბანთა ზედა ხმა მისი, ღერწამი შემუსერილი არა განტეხოს, პატრუკი მბღღინვარე არა დაზრიტის». მსეთი მშვიდი და გულმდაბალი იყო. სხვებსაც ამხვევსაწველიდა. იყავით მოწყალენი, როგორც მოწყალეა მამა თქვენი ზეცათა, ამბობდა ის და საქმით ასრულებდა ამ მცნებას: იმისი ხელები იყვნენ მაკურთხებელნი, კეთილის-მყოფელნი, სასწაულთ მოქმედნი, მის კვალს შეჰქონდა სოფლებში, ქალაქებში, მთლად კაცობრიობაში სიმშვიდე, სიხარული, ცხოვრება; მისი პირი ამოიტყოდა კურთხევას და ნუგეშს დევნულთა და ტანჯულთადმი სიმატლისათვის. «მოველით ჩემთანა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთმძიმენი და მე განგისვენოთ თქვენ». მტყუოდა ის იმათ; «იტვირთეთ უღელი ჩემი: უღელი ჩემი კეთილ-არს და ტვირთი ჩემი მსუბუქ». შთაღმა მსუბუქი და კეთილი უღელი გვატვირთა ჩვენ და თვითონ აიღო ტვირთი ჩვენი,—ტვირთი მძიმე, ტვირთი ცოდვათა ჩვენთა, ტვირთი მთელი კაცობრიობის ცოდვისა და სასჯელი; ამ ცოდვებისათვის ის უნდა მომკვდარიყო.—მართალი უღვთოთათვის, შემოქმედი ქმნილებისათვის თვისისა და აჰა ტარიგი ღვთისა მის აწ ნებითი სიკვდილად.

ღიდებით შევიდა იმ დღეს იესო იერუსალიმში. მთელი ერი შეეგება იმას: ხალხი თაყვანსა სცემდა და აღტაცებით უღალადებდა ღვთაებურ მოძღვარს. ბავილეთ ჩვენც, ქრისტიანთა, შესაგებებლად იმისა. შემოქმედმა ჩვენმა გამოუთქმელად შეგვიყვარა ჩვენ— მიუზღაოთ იმას სიყვარულისათვის სიყვარულითვე. ხელში ავიღოთ რტოები და გულში გამოვიხსნათ, ჩავიჭლიოთ ჯვარი მაცხოვრისა. ვადიდოთ ის, თაყვანი ესცეთ მას და უგალობდეთ: «მოვედ, მსხვერპლო ცხოველო, კრაო ღვთისაო აღმდებელო ცოდვთა სოფლისათაო, მოვედ, სადა მოგიწვევს შენ გამოუთქმელი კაცთადმი სიყვარული შენი! მოვედ და მოიპყარ ჰაზრი ჩვენი, გაიტაცე გული ჩვენი, წარიტაცე მთლად არსება ჩვენი!...

მაწამე საწმყნოებისათვის.

(გაგზქლება *).

ტერმების კეთება უკვე გაათავეს. მოახლოვდა ღიოსკორის მოსვლის დღეც.

ამ დროის განმავლობაში მარვარა ხან მხიარულად იყო და ხან სწუხდა. ბაუშხილო თუ არა მამას, რომ მე ქრისტიანობა მივიღე?—ეკითხებოდა ხოლმე მარვარა თავის თავს,—ნეტაეი სასიამოვნოდ დარჩება ეს მამას, თუ არა? როგორ შეხედავს იგი ჩემს საქციელს? დიდი ხნის რყევის შემდეგ ახალ-გაზდა ქალმა ყოველივე მიანდო ღვთის ნებას.

ღიოსკორი მოვიდა. მარვარა ჩვეულებრივი სიხარულით მიეგება მამას. ღიოსკორმა ცოტა დაისვენა და მერე წავიდა ტერმების დასახედავად. ტერმების თვალჩერების დროს მისი ყურადღება პირველად სამმა ფანჯარამ მიიქცია. მრისხანედ შეიკმუნა ღიოსკორმა შუბლი, მიუბრუნდა ხუროთ-მოძღვარს და შეჰყვირა:

ბანა მე შენ აქ სამი ფანჯრის გამოჭრა გიბრძანე?

ხუროთ-მოძღვარს უნდოდა პასუხი მიეცა ღიოსკორისათვის, მაგრამ მარვარამ ანიშნა, რომ გაჩუმებულიყო.

— მამა, დაიწყო აღერსით მარვარამ,—მე ვარ დამნაშავე, რომ შენი ბრძანება არ იქმნა აღსრულებული, მე უბრძანე, რომ სამი ფანჯარა გამოეჭრათ, და ფვიქრობ, რომ აქ არასფერი წინააღმდეგობა არ არის. თვითონ თქვენ გასინჯეთ: ორი ფანჯარა ნიშ-

ნავს ცის ორ მნათობს, მზეს და მთვარეს, ხოლო სამი ფანჯარა ნიშნავს სამ მნათობს, რომელნიც ანათებენ მათელს ქვეყნიერებას და ხალხს.

ამ სიტყვების თქმის დროს თითქო მენი დაეცა თავზე ღიოსკორს. მისი პირის სახესრულიად გაყვითლდა. დაბალის ხმით წაიბუტბუტა მან: «მოწყალენო ღმერთნო, იგი ქრისტიანია!»

მარვარას სიტყვებმა შეაშინეს ტერმების ყველა მშენებლები, რომლებიც ახალ-გაზდა ქალის სიახლოვეს იდგნენ: მარვარა ეკუთვნოდა იმ წვალეებელთა დასს, რომელსაც უმოწყალოდ ხოცდენ, და ამიტომ ისიც უსათუოდ უნდა გამოთხოვებოდა ამ წუთი სოფელს.

მა წარმოიდგინა ღიოსკორმა და თავისი ქალი წაიყვანა ტერმებში.

— მაიმეორე ის, რაც წელან მითხარი შენ, უთხრა ღიოსკორმა მარვარას, თითქო პირველად კარგად ვერ გაიგონა მარვარას სიტყვები.

— მამა, ძე და სული წმიდა შეადგენენ, მამა, წმიდა სამებას, ეს არის სამებითი მნათობი,—რომლის საღიდებლად მე დავსტოვე სამი ფანჯარა. ეს არის ჭეშმარიტი ღმერთი, რომელმაც ყოველივე შექმნა და რომელიც სწამს იმ ხალხს, რომელიც ქრისტიანებად იწოდებიან.

— მერე, შენ გრწამს ეს ღმერთი?—მრისხანეს ხმით ჰკითხა მარვარას ღიოსკორმა.

მარვარამ შენიშნა არა ჩვეულებრივი სიბრაზე მამისა, რომელიც მას ყოველთვის მოფერებით ეპყრობოდა და მან შიშისაგან ძიგძიგი დაიწყო. მაგრამ ღვთის შემწეობის იმედმა შემაგრა იგი, მან განაგრძო:

— როგორ არ უნდა მრწამდეს მე ის, როცა იგი არის ღმერთი, რომელსაც უნდა ერწმუნებოდენ? მან მოავლიანა ქვეყნად თავის ძე, უფალი იესო ქრისტე, რათა განგვანათლოს ჩვენ, და მრისტემაც თავისი აღდგომით მოგვანიჭა ჩვენ საუკუნო ცხოვრება.

ხმა ჩაიკმიდე, შე დედმამის მაგინებელო და არა ქალო!—დაიღრიალა გაბრაზებულმა ღიოსკორმა და დაჰკრა ფეხი მიწაზედ.

— რაზე ჯავრდები, მამა? წყნარად ჰკითხა მარვარამ და თვალეები ცრემლებით ავესო,—ჯერ გამიგონე, და მაშინ, შეიძლება, შენ თვითონ მოგეწონოს ჩემი აზრი. შეხედე, აი ჯვარია გამოსახული კედელზე. მე მხოლოდ თითი გაუსვი მარმარილოს კედელზე და ჯვარი კი გამოისახა, თითქო განგებ ამო-

მეჭრას იგი კედელზე. ეს არის ის მადლიანი იარაღი, რომელზედაც ეცვა ჯვარს ჩვენი მაცხოვარი. აი ხედავ—კედელთან ფეხის ნაკვალევია, საიდგანაც გადმომდინარეობს წყალი. ნეტა თუ ეს სასწაულნი არა კმარან, რომ შენ გონებას მოეგო? მაგრამ შეუფერებელი კერპთ თაყვანის მცემელი არაუფერს არ ისმენდა.

— ჩუმათ, ჩუმათ!—უყვიროდა ღიოსკორი მარეარას. მე არა მსურს გისმინო შენ. მხლა კი ვიცი, რომ შენ დაუძღვრებულნი ხარ ქრისტიანობის სენით და მე უნდა განგკურნო შენ.

— ზანა სენია ის, როცა კაცი კანონიერადა სჯის და ერწმუნება ჭეშმარიტ ღმერთსა?

ჭეშმარიტს ღმერთსა?! იცი თუ არა, შე საწყალო, რომ ის, ვინც იწამებს იმ ღმერთს, ჩვენი დიდი იმპერატორის კანონით სიკვდილით დაისჯება და მე თვითონ წვერი ვარ იმ სამსაჯულოსი, რომელიცსდევნის ამ უკანონო წვალებლების დასს?

— ეს ვიცი, მიუგო ვარვარამ,—მაგრამ შენი გულისათვის, მამა, მე განცხადებულად არ აღვიარებ ჩემს სარწმუნოებას, და შენ, იმედი მაქვს, არ მოინდომებ შენი ქალი ჩაუგდო ხელში საწვალელებად იმ მხეცებს, რომელნიც სხედან ამ სამსაჯულოში. თუ მაინცა-და-მაინც შენ გამცემ, მე უარს არა ჰყოფ ჭეშმარიტ ღმერთსა. არ უარ ვყოფ მას მაშინაც კი, რომ ამიათვის შემხედეს მე წვალეობა და სიკვდილი, საღმრთო წერილში არის ნათქვამი: კრებულისგან განაგასსენ თქვენ, ჭგონებდეს, ვითარმედ მსხვერპლი შესწიჭა ღმერთს (იოან. XVI, 2). მაგრამ მე და ჩემითანა ერთ-მორწმუნენი კიდევ რომ მოკვდეთ, ამით ქრისტიანობა არ მოისპობა. წინააღმდეგ, რასაც უფრო ბევრ ჩვენგანს მოკვდენ, რამდენათაც უფრო ბევრ წვალებას დავითმენთ, მით უფრო გავრცელდება ქრისტიანობა. ამავე წერილში არის ნათქვამი: უკეთუ არა მარტო იფქლისა დაჯანდეს ქვეყნასა და არა მოკვდეს, იგი მარტო სოფელს ეგოს, სოფელს უკეთუ მოკვდეს, მრავალი ნაყოფი გამოაღოს (იოან. 12, 24). მარეარას სიტყვებმა დამშვიდების მაგიერ კიდევ უფრო გააბრაზეს ღიოსკორი. ღიოსკორი მოსიყვარულე მამის ნაცვლად ეხლა წარმოგვიდგენდა მხეცს. მისი და-

სისხლიანებული თვალები ეღვარებდნენ; მეტი მეტი სიბრაზისაგან ვეღარ შეიმაგრა თავი და დაიყვირა: «თუ კი გინდა შერცხვენილად მოკვდე, უკეთესია აქვე მოკვდე!» და ამოიძრა ღიოსკორმა თავისი ხმალი.

ღინახა თუ არა მოეღვარე რკინა, მარეარა შეერთა და გაიქცა გაბრაზებული მამისაგან, ხოლო ღიოსკორი გამოუდგა მას უკან ამოღებული ხმლით. ახალ-გაზდა ქალი გაიქცა მთაში, ამიტომ ის მალე დაიღალა. ღიოსკორი დაეწია მას, მოკიდა ხელი და უნდოდა ხმალი დაეცა მისთვის თავში, მაგრამ უცქრად კლდე, რომელიც წინ დაუხვდა მარეარას, გაიპო და მერე ხელახლად შეერთდა და გაუყავა გზა გაბრაზებულ მამას. ამით ისარგებლა ახალ-გაზდა ქალმა, ნაპრალიდამ ავიდა მთაზე და დაიმალო ერთს გამოქცეულში. ღიოსკორი კიდევ უფრო იმან გააბრაზა, რომ მსხვერპლი გაუხსტლდა ხელიდამ. ავიდა მთაზე, მაგრამ ვერსად ვერ ნახა თავის ქალი. ამ დროს იმ ადგილის მახლობლად, სადაც მარეარა იმალებოდა, ორი მწყემსი მწყსიდა თავის ჯოჯს.

ღიოსკორმა ჰკითხა მათ: გავლილი ქალი ხომ არ გინახავთ. თუმცა ორივე მწყემსმა შენიშნეს მარეარა და კიდევ იცოდნენ მათ ის გამოქცეული, სადაც მარეარა იმალებოდა; მაგრამ ერთ მათგანმა, შენიშნა, რა, რომ ღიოსკორი გაბრაზებული იყო, შეეცოდა ახალ-გაზდა ქალი და არ გასცა იგი. ნაცვლად მისმა ამხანაგმა, რომელიც საჩუქარს მოელოდა, თითით უჩვენა ღიოსკორს ის ადგილი, სადაც იმალებოდა მარეარა. მაგრამ ღმერთმა დასაჯა გამცემი ამისათვის: გამცემელის ხელი მიეჭედა გამოქცეულზე; გავიდა ამის შემდეგ ცოტა ხანი და ეს მწყემსი მთლად ქვად გადაიქცა.

ღიოსკორი კი შევარდა გამოქცეულში და, როცა მან დაინახა საბრალო მსხვერპლი, უფრო გაბრაზდა. როგორც მხეცო, ღიოსკორი მივარდა თავის ქალს და დაუშინა მას ხმლის ყუა. ამით არ დაკმაყოფილდა იგი, მან წააგლო ხელი თავის ქალს თმაში, დასცა იგი მიწაზე და შედგა მასზე ფეხებით. ბოლოს, როცა თვითონაც დაიღალა, უმოწყალო მამამ დაიხვია თავის ქალის ნაწნავები ხელზე და წამოათრია იგი

სახლში. როცა სახლში მოათრია, დიოსკორმა ჩაადლო მარვარა ბნელ სარდაფში და დააყენა მყარაულები. სამი დღე და ღამე მქეჯნავს ბნელაში ჰყავდა მარვარა უსაქმლოდ და უსასმლოდ.

მეოთხე დღეს მარვარა მიგვარეს დიოსკორს.

— რას ფიქრობ შენ ეხლა, შე უბედურო? ჰკითხავდა დიოსკორი მარვარას, — უწინდებულად გრწამს ძრისტე?

— მრწამს, თავამდ წარმოსთქვა წამებულმა.

— რაო! კიდევ გრწამს! მაშ გამოძევი მე? — დიოსკორი მეტის-მეტე სიბრაჟით ხმა წასულმა დიოსკორმა.

— სად უნდა წავიდეთ?

— ძონსულის მოადგილესთან, გასასამართლებლად. დიოსკორი და უწყალო მსხვერპლი წავიდნენ კონსტანსის სასახლეში.

დიოსკორმა მარვარა შესავალში დასტოვა და უბრძანა მხედართა, რომ უმყარეულონ მას, თავად კი შევიდა სასახლეში.

მარკიანს ძალიან ესიამოვნა დიოსკორის მისვლა და პატივის ცემით მიეგება სტუმარს.

— ძეთილი იყოს თქვენი მობრძანება! — უთხრა მან დიოსკორს. — ძალიან მიხარია თქვენი მშვიდობით დაბრუნება. ახალ ამბავს რას მეტყვი?

— ძალიან ცუდს — წაილაპარაკა დიოსკორმა მოწყენილის ხმით. — მე მოვიყვანე აქ ერთი ქრისტიანი ქალი.

— ვინ?

დიოსკორს ხმა შეუკრთა და ძლიერ გასაგონად წარმოსთქვა მან:

— ჩემი ქალი.

— როგორ თუ შენი ქალი? ნუ თუ ასე მესმის მე? — გაოცებულმა მარკიანმა დაიწია უკან.

— ღიან. მე მოვიყვანე ჩემი ქალი, რომ თქვენ შეგაგონოთ მას, რათა მან უარ ჰყოს ძრისტე.

— მაგრამ ხომ იცი შენ, რომ, თუ არ უარ ჰყო ძრისტე, იგი სიკვდილს არ ასცილდება: ასე ბრძანებს კანონი. მე კი ძალიან მეშინია, რომ შენი ქალი მე არ გამოგონებს: ეს ქრისტიანები გაუგონარნი რამ არიან. შენ სრულებით არ უნდა მოგვეყვანა იგი

ჩემთან, რადგან შენ შეიძლება დაკარგო იგი და ის ხომ შენი ერთადერთი შეილია.

ამ სიტყვებმა მთლად მოჰკლეს დიოსკორი. მან დაინახა, რომ თვით უმოწყალო მარკიანსაც კი, რომელმანც მრავალი ქრისტიანების სისხლი დაღვარა, უფრო ეცოდებასაწყალი ქალი, ვინც დიოსკორს. მაგრამ ეხლა უარის ყოფა აღარ შეიძლებოდა, და ამიტომ დიოსკორმა გადასწყვიტა გაცთავეზა ეს საქმე.

— ხომ ხედავ, მთავარო, — სთქვა დიოსკორმა, — თუ როგორ მეზარება მე ის სარწმუნოება, რომელსაც არ ითმენს ჩვენი ღვთაებრივი იმპერატორი, თუმცა მარვარა არ უარ ჰყოფს ძრისტეს და არ შეიგნებს თავის შეცდომას, იგი უკეთესია მოკედეს: ის დღეიდან ჩემი შეილი აღარ იქმნება.

— აღსრულდეს შენი სურვილი, — ცივად წარმოსთქვა მთავარმა და უბრძანა მცველებს, რომ მარვარა საპყრობილეში წაეყვანათ, სანამ მას გაასამართლებდნენ.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

ჩვენი გამოცემის მეოთხე განყოფილება დაინშნულია განსამარტებლად და აღსახსნელად იმ საეჭვო კითხვებისა, რომელთა განმარტებას ძალიან საჭიროებს ჩვენი სოფლის სამდგდელოება. დღეიდან ჩვენი გამოცემის დაარსებისა ჩვენ ბევრი საეჭვო კითხვები განვმარტეთ, მაგრამ ხშირად ამ ერთხელ უკვე განმარტებულის კითხვების ხელმეორედ გასამარტებლად მოგვდის ხოლმე წერილები ჩვენი გამოცემის ახალი ხელის-მომწერთაგან, რომელნიც ითხოვენ, რომ ეს კითხვები განვმარტოთ. ამისათვის ჩვენ საუბრელთაოდ ვაცხადებთ, რომ ერთი და იგივე კითხვის რამდენჯერმე განმარტება ქურნალში არ შეიძლება. აგრეთვე ზოგიერთი ჩვენი თანამომქნი ხშირად ითხოვენ ხოლმე ისეთი უბრალო კით-

ხვევის განმარტებას, რომელნიც ყველასათვის გასაგები უნდა იყოს. ასეთ პირებს ურჩევთ, რომ მათ ამ უბრალო კითხვების განსამარტებლად მიმართონ ხოლმე მათზე უფრო გამოცდილ და დამსახურებულ თავის თანამოძმეთს. განმეორებით ჩვენ ვბეჭდავთ განმარტებას და აღსწინას იმ საეჭვო კითხვებისას, რომელთა შესახებაც ხშირად მოგვდის წერილები ჩვენი თანამოძმეებისაგან.

აი ეს კითხვები:

1) ბუნებითი ჭკუა ნაკლები და აკრთვე რევნები და უკულის-ყურანი ისეთივე ბავშვები არიან, რომელთაც სხეულის სუსტი აგებულობისა გამო არ გახსნიათ გონება და ამიტომ ასეთ პირებს ისე უნდა ათქმევინოს მღვდელმა აღსარება, როგორც შეიდი წლის ბავშვებს, ე. ი. საკმაოა მიეცესთ მათ სულ უბრალო კითხვები, ხოლო რომელთაც სულ არ ესმისთ, ისინი შეიძლება აზიაროს მღვდელმა უაღსარებოთაც, როგორც ის ბავშვები, რომელთაც არ შესრულებიათ შეიდი წელიწადი.

2) მუნჯებს უნდა ათქმევინოს მღვდელმა აღსარება იმ ნიშნების და მიხრა-მოხრის საშუალებით, რომლებს შემწეობით თვით მუნჯები გამოხატვენ ხოლმე თავიანთ სურვილს; თუ მღვდელს არ ესმის ეს ნიშნები და მიხრა-მოხრა, მაშინ ის მოვალე არის შეიტყოს მუნჯის მშობლების ან ნაცნობებისაგან ის ნიშნები, რომლის შემწეობით მუნჯი აგებინებს თავის აზრს და საპაროებს სხვათა; იმ მუნჯებს, რომელთაც წერა-კითხვა იციათ, შეიძლება მღვდელმა აღსარება ათქმევინოს წიგნის საშუალებით, უნდა მისცეს მათ წასაკითხავად წიკნში სხვა-და-სხვა კითხვები ცოდვებზე და ყოველი კითხვის წაკითხვის შემდეგ უნდა მოსთხოვოს მას, რომ მან ანიშნოს მოძღვარს, უქნია იგი ცოცხალი, თუ არა; უამისოდაც ყველა მუნჯს შეუძლია ანიშნოს მღვდელს, რომ იგი ცოცხალია, ისეთი ნიშნებით და მოძრაობით, რომელნიც გასაგები იქნება მღვდლისათვის, მაგალ. გულზე ხელის ცემით და სხვებით.

3) უსათუოდ უნდა მიუტევონ ცოდვები იმ ავად-მყოფებს, რომელთაც დაჰკარგეს მეტყველობა, მაგრამ აზრი და გონება აქვთ და სხვა-და-სხვა ნიშნებით შეუძლიათ ანიშნონ მოძღვარს, რომ იგინი ცოცხალი არიან და ითხოვენ მიტევებას; ხოლო იმ ავად-მყოფებს, რომელთაც დაჰკარგეს ცნობა, მღვდლები, ჩვეულებისა მებრ, უკითხვენ ხოლმე შესაძლებელსა, თუ კი იციან, რომ ეს ავად-მყოფი იყენენ მართლ-მადიდებელნი და მასთან არც ძალიან მამაკვდიანებელი ცოდვები ჰქონდათ ჩადენილნი.

4) მართლ-მადიდებელი ეკლესიის სწავლისა და თვით საიდუმლო სინანულის მნიშვნელობისა მებრ აღმსარებელთ მარტო ის ცოდვები უნდა მოიწინონ, რომელნიც მათ ჩაიდინეს შემდეგ უკანასკნელი აღსარებისა.

5) ის ბავშვები, რომლებსაც ჯერ კიდევ არ შეუძლიათ მაგარი საჭმლის მიღება, არ შეიძლება ეზიარნენ სახლებში მომზადებული ზიარების ნაწილებით, ხოლო მარტო სამლო სისხლის შენახვა ბავშვების სახლში საზიარებლად სასტიკად არის აღკრძალული, და ესეც, რომ არ იყოს, იმ ბავშვების ზიარება, რომელთაც ჯერ კიდევ არ შესრულებიათ შეიდი წელიწადი, არ შეიძლება, რადგან ავად-მყოფებისათვის უკვე გამზადებული ზიარების ნაწილებით ზიარება არ ვრცელდება ბავშვებზე, რომელთაც არ შესრულებიათ დაბადებიდან შეიდი წელიწადი.

რედაქტორი.

განცხადება.

დაიბეჭდა და ისუიდება ქართული საეკლესიო

ც ი ბ ი კ ო ნ ი,

შედგენილი და გამოცემული მთ. დიაკ. რაქდენ ხუნდაძისაგან. წიგნი იუიდება შემდეგ ადგილებში: ქუთაისში თვით გამომცემელთან და საეპარქიო განცეფლარიაში; ყვირილასში საეკლესიო ნივთების საწყობში; თოთში მთ. დიაკონ მ. გიორგი გეგეჭკორთან და მარტვილში მღვდელ-მონაზონ მ. სოფრონთან.

ისქიღებინან

დეკანოზი დავით დამბაშიძისაგან შედგენილი და გამოცემული წიგნები:

თბილისში: ზრიქუროვის, ჩარკვიანის და ცენტრალურ წიგნის მაღაზიებში, მუთაისში: ძმ. ჰილანდების წიგნის მაღაზიაში, შვირილაში: თვით გამომცემელთან და ხონში: წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

საქართველოს საეკლესიო

ისტორია,

ფასი უფრო—ცხრა შუარი

ქართული ლოცვანი,

თთვეთა მეტყველობით, ქორონიკონით და მართლ-მადიდებელი ეკლესიის უნთავრესი დღესასწაულების ისტორიული მოთხრობით.

ფასი უფლოთ 30 კ. და უფლოთ 45 კ.

ახალი ვარაზდანი

ფასი ერთი მანეთი.

ეს წიგნი განხილული და ნება დართულია კავკასიის საეპიშოპოსოსის რევიზიასაგან.

მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭიროა

სახელმძღვანელო წიგნი,

ფასი უფლოთ ექვსი შუარი.

ახალი სასულიერო კონსისტორიათა

წესდებულება,

ფასი უფლოთ—50 კ. და უფლოთ 40 კ.

მცხეთის ტაძარი

და

წმიდა ნინო,

ქართველთ განმანათლებელი

სურათებით ფასი 25 კ.

ვაენათის მონასტერი

და ცხოვრების ადწერა მეფის

დავით აღმაშენებლისა.

ფასი ექვსი შუარი.

სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი შინაარსის წიგნაკები:

ვასილი დიდი, სიწათით.—ფასი 2 კ.

მირკმაშულისა, სურათით.—ფასი 2 კ.

დიდ-მარხვის წინ სურათით.—ფასი 2 კ.

ხარება უოვლად წმიდა დვთისმშობლისა. სურათით.—ფასი 2 კ.

ბზობა სურათით.—ფასი 2 კ.

ვინც ზემო აღნიშნულ წიგნებს გამოიწერს არა ნანღებს ერთი თუმნისას, მას მანეთზე დაეთობა სამი შუარი.

ვინც 2 კ. წიგნაკებს დაიბარებს არა ნაღებს ასი ცალისა, ის ფოსტის გასბგზანს არ ისდის.

რედაქციაში იმეუობებთან ვგავლა ნომრები 1887 წლის (მწყემსი)-სა უფლოთ 4 მ. და დუსელი გამოცემა უფლოთ 3 მ.

ბლადოჩინების საყურადღებოდ

ზლადოჩინებს, რომელნიც მთელი საბლადოჩინოს ეპკლესიებისათვის დაიბარებენ შავი მეტრიკის და აღსარების სიებისათვის საქარო ბლანკებს, თითო კაპ. გაეგზავნება ფურცელი ხსენებულს საბუთებისა.

შინაარსი: ახალი ზომები საქართველოს სამღვდელთების ნაყოფიერი მსახურებისა და მოქმედებისათვის მის მწყემსებრივ ასპრეზუედ.—ზუგდითი დამ.—გუდამაურ დამ.—წერილები რედაქტორთან.—ახალი ამბები და შენი შენები.—ბზობა.—მოწამე სარწმუნოებისთვის.—საეკლესიო კაცობების განმარტება.—განცხადებანი.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე. *Доз. цензурою Кутаись, 1888 г. 14 Апреля*

საკუთარი მსწრაფლ-მბეჭდავი რედაქციისა.